

Zbigniew Anculewicz

Nadzór partyjny nad "Głosem Olsztyńskim" w latach 1951-1956

Media – Kultura – Komunikacja Społeczna 2, 66-78

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zbigniew Anculewicz

NADZÓR PARTYJNY NAD „GŁOSEM OLSZTYŃSKIM” W LATACH 1951–1956

Problematyka nadzoru partyjnego nad „Głosem Olsztyńskim” w latach 1951-1956 nie stanowiła jak dotąd samoistnej problematyki badawczej. Dotychczasowe zainteresowanie historyków, historyków prasy polskiej po roku 1944, skupiało się przede wszystkim na zaprezentowaniu historii naturalnych poszczególnych tytułów prasowych, w mniejszym zakresie podejmowaniu zagadnień dotyczących tzw. polityki prasowej, tj. zbudowania i oddziaływania na sam system prasowy, jak i na zawartość treściową wydawnictw periodycznych¹. Stąd też począwszy od zarania Polski Ludowej nowe władze podjęły szereg przedsięwzięć natury instytucjonalnej i legislacyjnej, ażeby – jak pisał Mieczysław Ciećwierz – „prasa została wprzęgnięta w realizację procesu reform zapowiedzianych w Manifeście PKWN”². Instytucjami mającymi sprawować nadzór oraz dyktowaniem pożądaných treści poszczególnych publikacji ukazujących się w prasie centralnej i regionalnej w latach 1951-1956 były Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk (dalej GUKPPiW) i jego wojewódzkie odpowiedniki³ oraz Wydziały Propagandy KC PZPR i jego wojewódzkie odpowiedniki (Wydziały Agitacji i Propagandy), w których powoływano z kolei komórki odpowiedzialne za sprawy prasy (sekcje). Na podkreślenie zasługuje fakt, że formułowanie ram polityki propagandowej oraz przygotowywanie wszelkich zaleceń i dezyderatów centralnemu aparatowi cenzury odbywało się na szczeblu Komitetu Centralnego

¹ Zob. A. Słomkowska, *Prasa w PRL. Szkice historyczne*, Warszawa 1979; J. Myśliński, *Prasa w Polsce Ludowej*, W: J. Łojek, W. Władyka, J. Myśliński, *Dzieje prasy polskiej*, Warszawa 1988, s. 152-209; D. Grzelewska, R. Habielski, A. Koziół, J. Osica, L. Piwońska-Pykało, F. Skwierawski, *Prasa, radio i telewizja w Polsce. Zarys dziejów*, Warszawa 1999; T. Mielczarek, *Od „Nowej Kultury” do „Polityki”. Tygodniki społeczno-kulturalne i społeczno-polityczne PRL*, Kielce 2003; M. Mazur, *Propagandowy obraz świata. Polityczne kampanie prasowe w PRL 1956-1980*, Warszawa 2003; W. Władyka, *Na czołowiec. Prasa w październiku 1956 roku*, Warszawa–Łódź 1989; A. Pawlicki, *Kompletna szarość. Cenzura w latach 1965-1972. Instytucja i ludzie*, Warszawa 2001; S. Kondek, *Kontrola, nadzór, sterowanie. Budowa państwowego systemu wydawniczego w Polsce w latach 1945-1951 W: Piśmiennictwo – systemy kontroli – obiegi alternatywne* pod red. J. Kosteckiego i A. Brodzkiej, Biblioteka Narodowa Warszawa 1992, t. 2, s. 201-213; M. Ciećwierz, *Polityka prasowa 1944-1948*, Warszawa 1989.

² Tamże, s. 5

³ Zob. *Dokumenty z dziejów PRL. Główny Urząd Kontroli Prasy 1945-1949*, oprac. D. Nałęcz, Warszawa 1994, z. 6, s. 6.

Nadzór partyjny nad „Głosem Olsztyńskim” w latach 1951-1956

PZPR. Wraz z umacnianiem się władzy komunistycznej w Polsce władze stworzyły cały mechanizm kontroli prasy i wydawnictw od urzędu cenzorskiego i poszczególnych instancji partyjnych. Również i sam proces kontroli, nadzoru oraz inspirowania treści prasy stawał się coraz bardziej złożony. Jej ostatnim akordem było podporządkowanie z dniem 1 marca 1951 r. tzw. „prasy czytelnikowskiej” RSW „Prasa”. Partyjny koncern RSW „Prasa” nie tylko zmonopolizował rynek wydawniczy prasy, ale także wszelkie sprawy pracownicze, w tym także umowy o pracę.

Na podstawie zachowanych dokumentów redakcje gazet i czasopism, w tym i „Głosu Olsztyńskiego” w latach 1951-1956, w swojej praktyce dziennikarskiej przyjmowały za oczywistość fakt, że każdemu wydarzeniu o charakterze politycznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym towarzyszyła tzw. instrukcja cenzorska, która zawierała drobiazgowo zalecenia dotyczące np. które „w danym okresie treści były zakazane”, a które powinny być „upublicznione”, „czyje nazwiska musiały zniknąć”, a które powinny się pojawić itp.⁴. W materiałach archiwalnych Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk przechowywanych w Archiwum Państwowym w Olsztynie za latami 1951-1956 nie zachowała się żadna tego typu instrukcja⁵. Natomiast w wyniku kwerendy akt dotyczących kontroli prewencyjnej „Głosu Olsztyńskiego” w latach 1951-1956 udało się ustalić nazwiska osób, które zajmowały się cenzurowaniem gazety. Z lektury powyższych akt wynika jasno, iż nie było jednej osoby w Wojewódzkim Urzędzie Kontroli Prasy Publikacji i Widowisk w Olsztynie (dalej WUKPPiW), której by podlegał z urzędu „Głos Olsztyński”. Można przypuścić z dużą dozą prawdopodobieństwa, że bezpośrednio cenzurowaniem gazety zajmowało się kilku cenzorów, mających w swoich obowiązkach przypisaną kontrolę pism periodycznych. W latach 1951-1956 byli to Andrzej Curkiewski, Andrzej Czerwiński, Zdzisław Fibich, Bohdan Gutkowski, Eufemia Kierszka, Włodzimierz Mamiński, Franciszek Pietruszka, Adam Pietrzyk, Zofia Piórkowska, Witold Stankiewicz, Henryk Świącicki⁷.

1 września 1951 r. ukazał się pierwszy numer „Głosu Olsztyńskiego” – organ Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Jego dzieje stały się

⁴ Zob. M. Fik. *Kultura polska po Jalcie. Kronika lat 1944-1981*, London 1989, s. 151; S. Kondek, *Kontrola, nadzór, sterowanie...*, s. 213 i n.

⁵ Zob. T. Mielczarek, *Od „Nowej Kultury” do „Polityki”...*, s. 31-32; por. *Główny Urząd Kontroli...*, s. 19-21.

⁶ W jednym ze sprawozdań okresowych za miesiąc czerwiec 1953 r. Naczelnik WUKPPiW w Olsztynie pisał m.in.: „Przed dokonaniem ingerencji tow. Świącicki sprawdza zawsze instrukcje względnie odpowiednie dzieła marksistów sprawdzając cytaty względnie zagadnienia poruszane w „Głosie” do których nie ma całkowitej pewności. Np. sprawdzał w zagadnieniach Leninizmu czy spółdzielnie mają prawo posiadać większe maszyny rolnicze [...]”. – AP w Olsztynie, sygn. 613/1. Sprawozdania Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Kwartalne i Półroczne 1952-1960. Sprawozdanie za miesiąc czerwiec 1953 r. Olsztyn dn. 30.VI.53 r. Tajne, k. 29.

⁷ Zob. Sprawozdania z kontroli prewencyjnej „Głosu Olsztyńskiego”, AP Olsztyn sygn. 613/5 WUKPPiW w Olsztynie. Ingerencje cenzorskie 8.VII-22.XII.1951, k. 3-5, 7-13, 15-28, 30, 31, 34-53, 55-58, 66, 68-70, sygn. 613/6 WUKPPiW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1952, k. 1, 2, 7, 8, 12, 40, 46; sygn. 2047. KW PZPR. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1954-1973.

już polem obserwacji naukowej⁸. W myśl obowiązujących wówczas przypisów, od samego jego zarania, „Głos Olsztyński” jako organ KW PZPR był pod ścisłym nadzorem instancji partyjnej, jak i WUKPPIW. A okresowe analizy treści „Głosu Olsztyńskiego” dokonywane przez olsztyńskich cenzorów (miesięczne oraz poszczególnych numerów) były przesyłane do wiadomości Sekretarzowi ds. Propagandy i Agitacji, który przekazywał z kolei je Wydziałowi Propagandy i Agitacji KW PZPR, który to sprawował bieżący nadzór nad „Glosem Olsztyńskim”⁹. Analizując materiały KW PZPR z roku 1951 i lat następnych, w tym szczególności sprawozdań z posiedzeń Egzekutywy oraz Sekretariatu KW PZPR, możemy zrekonstruować, nie popełniając większego błędu, dokładny obraz wnikliwego i szczegółowego, żeby nie powiedzieć drobiazgowego wręcz, nadzoru nad gazetą sprawowaną przez wojewódzką instancję partyjną. Nadzór czy raczej ścisła kontrola rozpoczęła się długo przed ukazaniem się pierwszego numeru gazety, tj. w momencie, gdy centralne władze PZPR podjęły decyzję o wydawaniu w Olsztynie terenowej gazety partyjnej. I tak już 13 kwietnia 1951 r. głównym tematem posiedzenia Egzekutywy KW PZPR w Olsztynie było „przedyskutowanie”, a de facto zatwierdzenie wytycznych (zadań do wykonania) dla przyszłego zespołu redakcji „Głosu Olsztyńskiego”. Zostały one opracowane przez ówczesną kierowniczkę Wydziału Propagandy i Agitacji KW PZPR w Olsztynie Janinę Juzeniową i Tadeusza Gutkowskiego. Odnosiły się do wzajemnych relacji pomiędzy przyszłym zespołem redakcji „Głosu Olsztyńskiego” a poszczególnymi wydziałami KW PZPR, określenia zakresu nadzoru – w rzeczywistości kontroli – ze strony KW PZPR, dbania o wysoki poziom ideowy i zawodowy dziennikarzy gazety¹⁰. Istotną troską Wydziału Propagandy i Agitacji KW PZPR w Olsztynie od chwili powzięcia decyzji o wydawaniu w Olsztynie wojewódzkiego organu był także stan kadrowy redakcji gazety a zwłaszcza obsadzenie stanowiska zastępcy redaktora naczelnego „Głosu” i szefa dzia-

⁸ Por. B. Łukaszewicz, *Prasa informacyjno-polityczna Warmii i Mazur 1945-1975*, Olsztyn 1982, s. 95 i n.

⁹ Zob np. Archiwum Państwowe w Olsztynie (dalej APO), sygn. 2047. KW. PZPR. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. Pismo Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk „Głos Olsztyński”, z dnia 22 grudnia 1954 r. Uwagi po kontroli prewencyjnej prowadzonej przez Henryka Świącickiego i kontroli wtórnej – Adama Pietrzyka; APO, sygn. 2047. KW PZPR. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. Pismo Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Wydawnictw w Olsztynie „Głos Olsztyński” z dnia 24-26 grudnia 1954 roku. Uwagi po kontroli prewencyjnej prowadzonej przez Henryka Świącickiego i kontroli wtórnej – Eufemii Kierszki; APO, sygn. 2047. Zespół KW. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. Pismo. Wojewódzki Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk w Olsztynie. Ocena „Głosu Olsztyńskiego” za miesiąc styczeń 1955 r.

¹⁰ W zaleceniach tych Juzeniowa jak i Gutkowski żądali m.in. nawiązania ścisłych związków zespołu redakcji „Głosu Olsztyńskiego” z poszczególnymi wydziałami Komitetu Wojewódzkiego, a także powiatowymi i gromadzkimi instancjami i podstawowymi organizacjami partyjnymi; dokonywania ze strony stałej kontroli nad pracą redakcji gazety poprzez dokonywanie na posiedzeniach Egzekutywy KW PZPR - co najmniej dwa razy do roku - analizy pracy redakcji; objęcia stałym szkoleniem ideologicznym całego zespołu redakcyjnego, który miał przyswoić sobie styl pracy prasy bolszewickiej jako styl wzorcowy i godny do naśladowania; włączenia do stałej współpracy z redakcją jako autorów publikacji pracowników aparatu Komitetu Wojewódzkiego PZPR, pracowników terenowych instancji partyjnych a w szczególności sekretarzy komitetów powiatowych – Za: B. Łukaszewicz, *Prasa informacyjno-polityczna...*, s. 104.

Nadzór partyjny nad „Głosem Olsztyńskim” w latach 1951-1956

lu partyjnego¹¹. Na przełomie października i listopada 1951 r. Zbigniew Wojakiewicz redaktor naczelny „Głosu Olsztyńskiego” opracował na posiedzenie Egzekutywy pierwszą informację – ocenę pracy zespołu „Głosu”. W swojej notatce Wojakiewicz nie tylko przedstawił własną ocenę pracy poszczególnych dziennikarzy (przygotowanie merytoryczne i ideologiczne członków zespołu redakcji), bieżącą pracę redakcji („słabe” i „mocne” strony gazety), a także i postulaty skierowane do adresem kierownictwa KW PZPR w Olsztynie, celem których miało być podniesienie poziomu zamieszczanych materiałów prasowych. Zobowiązał się przy tym – w imieniu redakcji – do „wzmocnienia pracy polityczno-wychowawczej nad słabszymi pracownikami, rozpoczęciu intensywnego szkolenia zawodowego, oraz dokonania takiego ustawienia organizacyjnego pracowników zespołu by osiągnąć dla pisma jak największe korzyści. Specjalną opieką otoczony zostanie również dział korespondentów, którzy w związku z rosnącym napływem listów oraz konieczności rozbudowy sieci korespondentów robotniczo-chłopskich, a przy tym ustalenia korespondentów terenowych – nie mogących podolać swym obowiązkom”¹². Dział korespondentów tj. listów nadsyłanych przez „korespondentów robotniczych i chłopskich”: był jak twierdzi Tomasz Mielczarek „jednym z elementów tzw. leninowskiego modelu prasy” tworzony przez władze partyjne w Polsce od roku 1948¹³. W roku 1952 na mocy decyzji Sekretariatu KC PZPR przy poszczególnych KW PZPR zostały utworzone tzw. kolegia prasowo-radiowe, których głównym zadaniem według ustaleń Tomasza Mielczarka „miało być wzmocnienie i udoskonalenie partyjnego nadzoru nad mediami” tj. prasą i radiem oraz „systematyczne informowanie szefów mediów o postanowieniach KC i KW oraz o zadaniach stawianych przed prasą”¹⁴. Również przy KW PZPR w Olsztynie utworzono także kolegium. W jego skład wchodził: Kierownik Wydziału. Propagandy KW PZPR następujący towarzysze Tadeusz Jezierski; Naczelnik WUKPPIW w Olsztynie Zdzisław Fibich; redaktor naczelny „Głosu Olsztyńskiego” Zbigniew Wojakiewicz; kierownik redakcji „Życia Olsztyńskiego” Andrzej Osiecki; Dyrektor Delegatury PPK „Ruch” Ryszard Kosiński; Kierownik Ekspozytury „Polskie Radio” Feliks Kostyra¹⁵. Na posiedzeniach tych dokonywano ocen pracy i wnoszono postulaty raz wnioski do wykonania przez poszczególne redakcje gazet i ekspozyturę Polskiego Radia w Olsztynie. Zazwyczaj spotkania te odbywały się po posiedzeniach i

¹¹ Por. tamże, s. 105; zob. Informacja na egzekutywę KW PZPR w Olsztynie w dniu 2 listopada 1951 r. opracowany przez Zbigniewa Wojakiewicza red. „Głosu Olsztyńskiego” [ocena pracy redakcji „Głosu Olsztyńskiego”], APO, sygn. 1760. KW PZPR. Wydział Propagandy. Referat Propagandy Masowej. Oceny, informacje i protokoły dotyczące prasy i radia za lata 1951, 1953, k. 12-21.

¹² Tamże, k. 14.

¹³ Zob. T. Mielczarek, *Od „Nowej Kultury”...*, s.36.

¹⁴ Tamże, s.30.

¹⁵ APO, sygn. 1760. KW PZPR. Wydział Propagandy. Ocena, informacje i protokoły dotycząca prasy i radia za lata 1951-1953. Protokół z posiedzenia Kolegium Prasowo-Radiowego przy KW PZPR z dnia 5 lutego 1953 r. k. l.

naradach oraz odprawach organizowanych przez Wydział Prasy KC PZPR. W ocenach okresowych „Głosu Olsztyńskiego” dokonywanych zarówno przez Egzekutywę KW PZPR, Wydział Propagandy KW PZPR jak i wspomniane kolegium prasowo-radiowe zwracano uwagę przede wszystkim na przygotowanie zawodowe i ideologiczne zespołu redakcyjnego, jak na realizowaniu bieżących zadań w myśl zaleceń i uchwał władz PZPR¹⁶. Zdarzały się także i opinie krytykujące działania nadzorcze ze strony KW PZPR. Trzeba podkreślić, iż krytyka ta była oczywiście sterowana ze strony wojewódzkiej instancji partyjnej. Miała z jednej strony „uwiarygadniać” mechanizmy demokracji socjalistycznej, której ważnym elementem było wydobywanie na światło dzienne „mocnych” i „słabych” stron działalności poszczególnych instancji partyjnych oraz krytyka osób odpowiedzialnych za niedostateczne efekty tejże pracy, z drugiej zaś unaocznic opinii publicznej, że wszyscy podlegają tym samym regułom poddania się okresowym ocenom wykonywanych przez siebie obowiązków służbowych niezależnie od zajmowanego stanowiska i miejsca w hierarchii zawodowej. Krytyczne opinie o nadzorze nad prasą i radiem ze strony wojewódzkiej instancji partyjnej dokonywano zazwyczaj na zwoływanych co pewien czas naradach prasowo-radiowych poświęconych głównie ocenie pracy poszczególnych redakcji prasy i radia („Głosu Olsztyńskiego”, „Życia Olsztyńskiego” i Ekspozytury Polskiego Radia w Olsztynie) Na jednej z nich w dniu 23 września 1953 r. jej uczestnicy obok dokonania okresowej oceny pracy redakcji „Głosu Olsztyńskiego”, „Życia Olsztyńskiego” i Ekspozytury Polskiego Radia w Olsztynie zwrócili również uwagę na zbyt powierzchowne, schematyczne i niesystematyczne działania nadzorcze ze strony wojewódzkiej instancji partyjnej. Sygnałem do krytyki wojewódzkiej instancji partyjnej w zakresie realizacji zadań nadzorczych nad prasą i radiem było przemówienie zagajające dyskusję Kierownika Wydziału Propagandy i Agitacji KW PZPR w Olsztynie Tadeusza Jezierskiego „w sprawie oceny dotychczasowej pracy i zadań na odcinku prasy i radia”¹⁷. W swoim wystąpieniu Jezierski podkreślił, iż poszczególne wydziały KW traktowały działania nadzoru nad pracą redakcji gazet w tym zwłaszcza nad „Głosem Olsztyńskim” jako mało istotne, drugorzędne. Poddal krytyce fakt, iż ocena pracy redakcji „Głosu Olsztyńskiego” nie była jak dotąd tematem posiedzenia Egzekutywy KW PZPR, a pracownicy wojewódzkiej instancji partyjnej odpowiedzialni za kontakty z

¹⁶ Zob. Protokół z posiedzenia Kolegium Prasowo-Radiowego przy KW PZPR z dnia 5 lutego 1953 r., k.1-3. APO, sygn. 1760. KW PZPR. Wydział Propagandy. Ocena, informacje i protokoły dotycząca prasy i radia za lata 1951-1953.; Protokół z wojewódzkiej narady prasowo-radiowej odbytej 23.IX.1953 r., poświęconej omówieniu pracy redakcji „Głosu Olsztyńskiego”, „Życia Olsztyńskiego” i Ekspozytury Polskiego Radia w świetle oceny Biura Politycznego z dn. 17.VI.[19]53 r. APO, sygn.1760. KW PZPR. Wydział Propagandy. Oceny, informacje i protokoły dotyczące prasy i radia za lata 1951-1953.

¹⁷ Zob. Referat Kierownika Wydziału Propagandy i Agitacji KW PZPR Tadeusza Jezierskiego wygłoszony na wojewódzkiej naradzie prasowo-radiowej odbywającej się w dniu 23 września 1953 r. poświęconej omówieniu pracy redakcji „Głosu Olsztyńskiego”, „Życia Olsztyńskiego” i Ekspozytury Polskiego Radia w świetle oceny Biura Politycznego z dn. 17 czerwca 1953 r. – APO, sygn.1760. KW PZPR. Wydział Propagandy. Oceny, informacje i protokoły dotyczące prasy i radia za lata 1951-1953, s. 1-37.

Nadzór partyjny nad „Głosem Olsztyńskim” w latach 1951-1956

prasą i radiem nie wykazywali przy tym żadnej inicjatywy ograniczając swoje uwagi li tylko do „do luźnych uwag pod adresem tej czy innej pozycji zamieszczonej w prasie”¹⁸. Apelował przy tym do wykazywania się czynnym zaangażowaniem się w pracę zespołu redakcji gazety poprzez nadsyłania przez pracowników poszczególnych Wydziałów KW PZPR własnych artykułów i materiałów obrazujących działania poszczególnych dziedzin gospodarki i życia społeczno-politycznego województwa olsztyńskiego¹⁹. W latach następnych Wydział Propagandy KW PZPR, Sekretariat KW PZPR w Olsztynie dokonywał okresowych ocen pracy redakcji „Głosu Olsztyńskiego”. Nie tylko analizowano „słabe” i „mocne” strony gazety, ale też „szukano” przyczyn braku większego zróżnicowania tematyki prezentowanej na jej łamach. W ocenach tych pisano także o niedostatecznym przygotowaniu zawodowym etatowych pracowników dziennika. Wielokrotnie wskazywano na konieczność stałego podwyższania kwalifikacji zawodowych jak i ideowych dziennikarzy „Głosu”²⁰. Zalecenia instancji partyjnych centralnego i wojewódzkiego szczebla były podstawą do wytyczania zadań Podstawowej Organizacji PZPR przy redakcji „Głosu Olsztyńskiego” w latach 1951-1956. I tak np. we wrześniu 1951 r. dyskutowano o potrzebie prezentacji w miesiącu październiku na łamach gazety materiałów popularyzujących pogłębiającą się przyjaźń polsko-radzieckiej z okazji „Miesiąca Pogłębiania Przyjaźni Polsko-Radzieckiej”, w grudniu tegoż samego roku zaś o zadaniach agitatorów i ich wyborze spośród pracowników redakcji dziennika²¹. Redaktorzy naczelni „Głosu Olsztyńskiego” byli „zwyczajowo” zapraszani na posiedzenia plenarne KW PZPR w Olsztynie, gdzie nie tylko wysłuchiwali przemówień, czy też dyskusji ale często aktywnie włączali się do niej. Niekiedy też otrzymywali „partyjne zadanie” w przygotowaniu i wygłoszeniu referatu na temat zadań prasy na forum plenarnych obrad KW PZPR w Olsztynie²². Z analizy dokumentów Wydziału Propagandy KW PZPR, Sekretariatu

¹⁸ Tamże, s.30

¹⁹ M.in. mówił z naciskiem, ale i z zalem, że „Są u nas Wydziały, których pracownicy przez dłuższy okres nie pisali do gazety, odnosi się to szczególnie do Wydziału Organizacyjnego i Rolnego KW. Podobnie wygląda sprawa korzystania z gazety jako pomocnika ze strony KP. Część KP widzi najczęściej gazetę wówczas kiedy jest tam artykuł dotyczący jego terenu. Mamy szereg KP, które nie raczą dać odpowiedzi redakcji na zamieszczony krytyczny artykuł mimo monitów przez okres 6 miesięcy jak to ma miejsce w KP Braniewie i innych jeszcze, nasz aktyw kierowniczy KP nie pisze do gazety, podobnie ta sprawa wygląda ze strony aktywu Rad Narodowych i innych instytucji pracujących na szczeblu powiatu.” – Referat Kierownika Wydziału Propagandy i Agitacji KW PZPR Tadeusza Jezierskiego... APO, sygn. 1760. KW PZPR. Wydział Propagandy Oceny, informacje i protokoły dotyczące prasy i radia za lata 1951-1953, s. 32.

²⁰ Zob. *Ocena „Głosu Olsztyńskiego” za miesiąc styczeń 1955 r.*, APO, sygn. 2047. Wydział Propagandy KW PZPR w Olsztynie. Środki masowego przekazu 1953-1974, s. 1-7: *Wnioski do oceny pracy „Głosu Olsztyńskiego”*, APO, sygn.1141/572 [stara sygn. 70/IV/45] Komitet Wojewódzki PZPR – Sekretariat. Uchwały, wnioski i rezolucje KW i Egzekutywy KW [zbiór nieuporządkowany].

²¹ Zob. APO, sygn. 1323/425 [sygn. stara 84/IV/19] Komitet Miejski PZPR w Olsztynie (dalej KM PZPR). Podstawowa Organizacja Partyjna PZPR przy redakcji „Głos Olsztyński” 1951-1952, k.1-122; APO, sygn.. 1323/426 [stara sygn. 84/IV/20]. Podstawowa Organizacja Partyjna, reprezentanci. Redakcja „Głosu Olsztyńskiego” w Olsztynie 1956, 1957, k.1-15.

²² Zob. Wypowiedź tow. Zbigniewa Wojakiewicza – naczelnego redaktora „Głosu Olsztyńskiego” o za-

KW PZPR w Olsztynie, jak i sprawozdań z posiedzeń Podstawowej Organizacji Partyjnej PZPR przy „Głosie Olsztyńskim”, wynika dobitnie, iż nadzór nad dziennikiem wojewódzkiej instancji partyjnej jakim był „Głos” był bardzo ścisły. Nie można więc zgodzić się z tezą Bohdana Łukaszewicza, że redakcja „Głosu Olsztyńskiego” w bieżącej pracy, mimo wcześniejszych ustaleń z KW PZPR, była zdana przede wszystkim na siebie. Członkowie Egzekutywy KW PZPR mieli też „pretensje do Wydziału Prasy KC PZPR”, iż po tzw. okresie przygotowawczym, później przestali się interesować bezpośrednio pracami redakcji organu KW PZPR w Olsztynie²³.

Jednym z zadań nałożonych na redakcję „Głosu” było informowanie o nastrojach społecznych w województwie władz wojewódzkiej instancji partyjnej. Głównym źródłem informacji o nastrojach społecznych były materiały, informacje i artykuły poświęcone zarówno wydarzeniom społeczno-politycznym, gospodarczym, kulturalnym jak i życiu codziennemu na terenie działania poszczególnych, społecznych korespondentów dziennika. Mimo iż poziom tych publikacji w przeważającej części był bardzo słaby, to stanowił istotne źródło informacji o ówczesnych nastrojach panujących wśród społeczeństwa. Oczywiście, te najbardziej krytyczne nie były publikowane na łamach „Głosu”, ale były przesyłane do wiadomości poszczególnych Wydziałów KW PZPR. Nie zawsze spotykały się ze zrozumieniem ze strony władz poszczególnych terenowych instancji partyjnych. Stąd też, ażeby docenić ich rolę i zaangażowanie w zbieraniu informacji czy też wiadomości o nastrojach społecznych, a niekiedy też w demaskowaniu „wrogów socjalizmu”, władze wojewódzkiej instancji partyjnej każdorazowo w publicznych wypowiedziach wskazywały na doniosłą rolę materiałów autorstwa korespondentów robotniczo-chłopskich w ożywieniu treści gazety²⁴. W celu

daniach prasy na plenum KW PZPR w Olsztynie odbywającego się w dniach 2 i 3 lutego 1952 r. APO, sygn. 1141/88. KW PZPR w Olsztynie. Protokoły z posiedzeń plenarnych Komitetu Wojewódzkiego PZPR z załącznikami 2.02, 23.04 - 26.06. 1952 r., k.34-35; głos w dyskusji tow. Zbigniewa Wojakiewicza – naczelnego redaktora „Głosu Olsztyńskiego” nad referatem Sekretarza Organizacyjnego KW PZPR w Olsztynie – tow. Romana Stachurka. „Węzłowe zagadnienia VII Plenum KC [PZPR]”. APO, sygn. 1141/88. Protokoły posiedzeń..., k.168-169; głos w dyskusji tow. Zbigniewa Wojakiewicza – naczelnego redaktora „Głosu Olsztyńskiego” – nad referatem Sekretarza Organizacyjnego KW PZPR w Olsztynie tow. Romana Stachurka: „Rozwój organizacji partyjnej w świetle uchwały KC [PZPR] w sprawie wzrostu i regulowania składu partii”, APO, sygn. 1141/89. KW PZPR w Olsztynie. Protokoły z posiedzeń plenarnych Komitetu Wojewódzkiego PZPR z załącznikami 27.08. – 4.12. 1952 r., t.2, k.132-133; głos w dyskusji tow. Leszka Jucewicza – redaktora naczelnego „Głosu Olsztyńskiego” – nad referatem I-szego Sekretarza KW PZPR w Olsztynie tow. Jana Klechy: „O umocnieniu demokracji wewnątrzpartyjnej, pogłębienie więzi Wojewódzkiej Organizacji Partyjnej z masami pracującymi Warmii i Mazur”, APO, sygn. 1141/93. KW PZPR w Olsztynie. Protokoły z posiedzeń plenarnych Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z załącznikami 1955, k.19-21.

²³ Zob. B. Łukaszewicz, *Prasa informacyjno-polityczna...*, s. 106-107, por. *Protokół z posiedzenia Egzekutywy KW PZPR w Olsztynie nr 14 52 z 4 kwietnia 1952 r.* APO, sygn. 462. KW PZPR. Protokoły z posiedzeń i narad.

²⁴ Tadeusz Jezierski, ówczesny Kierownik Wydziału Propagandy i Agitacji KW PZPR, o roli korespondentów robotniczo-chłopskich jako ważnych źródeł informacji mówił m.in.: „Ponowną pomoc w pracy prasy i radia są korespondenci terenowi, którzy czynią gazetę bardziej operatywną, pomagając tym samym nam w umacnianiu więzi z masami w poznawaniu nastrojów mas, wskazując na braki i niedociągnięcia w naszej pracy, demaskując jednocześnie metody i formy walki wroga”. – Referat

Nadzór partyjny nad „Głosem Olsztyńskim” w latach 1951-1956

pełniejszego ukazania władzom olsztyńskiej wojewódzkiej instancji partyjnej obrazu życia społeczno-politycznego, gospodarczego i codziennego widzianego oczyma terenowych korespondentów robotniczo-chłopskich, redakcja „Głosu Olsztyńskiego” opracowywała specjalny biuletyn w cyklu miesięcznym, trzytygodniowym lub krótszym w zależności od potrzeb i wydarzeń, w którym przytaczano wyjątki z listów nadesłanych do redakcji. Biuletyn ten był systematycznie przekazywany do Wydziału Propagandy KW PZPR w Olsztynie. Z owego biuletynu towarzysze z KW PZPR w Olsztynie mogli przeczytać m.in. o niezadowoleniu społeczeństwa ze sposobu wylania kandydatów na radnych różnych szczebli – przywożenia kandydatów w teczkach nieznanych wcale lokalnej społeczności²⁵.

W dniach 11-14 stycznia 1955 r. odbyły się obrady III Plenum KC PZPR, na którym doszło do ostrego sporu co do kształtu prasy w wyniku pierwszych nieśmiałych działań destalinizacyjnych, a spowodowanych ucieczką wicedyrektora X Departamentu MBP Józefa Światły, a także sporami frakcyjnymi w łonie samej partii. Efektem tego sporu była przede wszystkim „dezorientacja” i „podział”. zarówno w samym środowisku dziennikarskim, ale także w aparacie nadzoru nad prasą i radiem. Owa „dezorientacja” nie ominęła również partyjnych dysponentów „Głosu Olsztyńskiego”. Na przełomie lutego i marca 1955 r. Wydział Propagandy KW PZPR dokonał dość szczegółowej oceny pracy redakcji jak i zawartości dziennika w świetle uchwał III Plenum KC PZPR. W ocenie tej podkreślono, iż gazeta wojewódzkiej instancji partyjnej powinna przede wszystkim pełniej niż dotychczas, systematycznie „wyjaśniać cele naszej polityki [polityki partii], każdego posunięcia politycznego i gospodarczego. Idzie o to, aby przez gruntowne wyjaśnianie bieżących zadań politycznych i gospodarczych, prasa skuteczniej mobilizowała masy do wykonania planów produkcyjnych”²⁶. Z satysfakcją odnotowano, iż w myśl uchwał III Plenum redakcja „Głosu” w swoich artykułach mówiących o życiu społeczno-politycznym, gospodarczym i codziennym województwa olsztyńskiego podejmuje próbę wyjaśniania linii partii, uczy jak najlepiej realizować bieżące zadania postawione każdemu obywatelowi przez rząd i partię, zamiast płytkiego instruktażu i tłumaczenia. Dostrzeżono, a jakże, również braki i niedociągnięcia. Zdaniem Wydziału Propagandy były to: brak odnoszenia się do specyfiki woj. olsztyńskiego w odniesieniu do poruszanych spraw dotyczących problemów życia partyjnego a szerzej politycznego, gospodarczego, niedostateczna dbałość o odpowiedzialność za słowo w tym zwłaszcza jak pisano w ocenie redakcja „Głosu” powinna mieć świadomość, iż publikacja każdego materiału dziennikarskiego może

Kierownika Wydziału Propagandy i Agitacji KW PZPR Tadeusza Jezierskiego... APO, sygn. 1760. KW PZPR. Wydział Propagandy. Oceny, informacje i protokoły dotyczące prasy i radia za lata 1951-1953, s. 32-33.

²⁵ Zob. APO, sygn. 2036. Komitet Wojewódzki. Wydział Propagandy i Środki Masowego Przekazu 1954-1959. „Głos Olsztyński”, [zbiór nieuporządkowany].

²⁶ APO, sygn. 2036. Komitet Wojewódzki. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. „Głos Olsztyński”. Ocena „Głosu Olsztyńskiego” w świetle uchwał III Plenum KC PZPR, s. 1

i powinna przyczynić się do podniesienia autorytetu prasy, zwiększenia poczucia współodpowiedzialności prasy za politykę partii. Stąd koniecznym zdaje się, ażeby „każdy błąd i poślizgnięcie się redakcji winny być przedmiotem dyskusji i zespolonej oceny, celem umocnienia ideowego hartu kadry dziennikarskiej oraz wzmocnienia walki o konsekwentną realizację linii partii”²⁷. Za naganne autor notatki–oceny uznał ponadto brak ze strony zespołu redakcyjnego „Głosu Olsztyńskiego” zaangażowania w popularyzację „zagadnień walki klasowej, socjalistycznej przebudowy wsi, spójni ekonomicznej, kierowniczej roli partii”²⁸, oraz swoisty „asekurantyzm” prowadzący do „uciekania od podejmowania i wyjaśniania problemów i wątpliwości nurtujących społeczeństwo”²⁹. Jeszcze bardziej negatywną ocenę w realizacji uchwał III Plenum KC PZPR redakcji „Głosu Olsztyńskiego” wystawił WUKPPiW. W swoim sprawozdaniu za okres od 16 do 22 maja 1955 r. wskazywał, że redakcja dziennika w wyniku dyskusji i uchwał III Plenum KC PZPR nie tylko nie odnajduje w sobie dostatecznej siły i wewnętrznej dynamiki, a wręcz przeciwnie „przeżywa jakiś kryzys wewnętrzny”, „boryka się z jakimiś trudnościami”. Wyjściem z tej sytuacji zdaniem olsztyńskich cenzorów mogła i powinna być „konferencja prasowa z udziałem przedstawicieli z instytucji pokrewnych”³⁰. WUKPPiW w Olsztynie chodziło więc o zorganizowanie przez Wydział Propagandy i Agitacji KW PZPR „wielkiej narady” przedstawicieli olsztyńskiego środowiska dziennikarskiego, kulturalnego z udziałem pracowników. lektorów, kierowników KW PZPR pionu propagandy i ideologii, z przedstawicielami Wydziału Prasy KC PZPR i GUKPPiW w Warszawie. W zachowanych materiałach nie ma żadnego materialnego śladu, ażeby sugestia zorganizowania owej „konferencji prasowej” była przedmiotem rozważań przez kierownictwo wojewódzkiej instancji partyjnej w Olsztynie.

Ale najważniejszym ogniwem owego partyjnego nadzoru nad „Głosem Olsztyńskim” była cenzura prewencyjna i wtórna samej gazety dokonywana przez urzędników WUKPPiW w Olsztynie. Sprawozdania z kontroli prewencyjnej i wtórnej przedstawiane przez naczelnika WUKPPiW, a także informacje (oceny) WUKPPiW były systematycznie przesyłane do Wydziału Propagandy KW PZPR. W sprawozdaniach z kontroli prewencyjnej przeprowadzanej przez cenzora naczelnik WUKPPiW każdorazowo był zobowiązany do pisemnej oceny podejmowanej przez niego decyzji. Naczelnik poprzez adnotację podejmował decyzję czy ingerencja była uzasadniona bądź nieuzasadniona. Jeżeli była uzasadniona to szef placówki cenzury musiał określić z

²⁷ Tamże, s. 1-2.

²⁸ Ocena „Głosu Olsztyńskiego” w myśl uchwał III Plenum KC PZPR (14-15 stycznia 1955 r.) na posiedzenie Egzekutywy KW PZPR w Olsztynie 17 czerwca 1955 r. {notatka nie podpisana}. APO. sygn. 2036. Komitet Wojewódzki. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. „Głos Olsztyński”, s. 1.

²⁹ Tamże.

³⁰ Ocena „Głosu Olsztyńskiego” dokonana przez WUKPPiW w Olsztynie za okres od 16 do 22 maja 1955 r. – AP w Olsztynie, sygn. 2036. Komitet Wojewódzki. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. „Głos Olsztyński”.

Nadzór partyjny nad „Głosem Olsztyńskim” w latach 1951-1956

kolei czy była ona konieczna czy też tylko korzystna. W przypadku ingerencji nieuzasadnionej naczelnik był zobowiązany do określenia jej jako zbędną lub niepożądaną. Z wnikliwej analizy sprawozdań z kontroli prewencyjnej wynika, iż w większości przypadków naczelnik WUKPPIW w Olsztynie zatwierdzał stanowisko swojego podwładnego i czynił ingerencję cenzorską jako uzasadnioną i konieczną. Z zachowanych dokumentów WKPPIW w Olsztynie wynika także, że naczelnicy WUKPPIW niezbyt sumiennie wywiązywali się z nałożonych na siebie obowiązków i w większości przypadków w ogóle nie odnotowywali poprzez odpowiednią dekretację uzasadnienia ingerencji cenzorskich, co do poszczególnych materiałów zamieszczonych na łamach „Głosu Olsztyńskiego” (zob. tabela nr 1).

Tabela nr 1. Sprawozdanie z kontroli prewencyjnej „Głosu Olsztyńskiego” w latach 1951-1956

Ocena Naczelnika Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk w Olsztynie								
Rok	Ingerencja uzasadniona		Ingerencja nieuzasadniona		Skreślenia pozycji		Przeredagowanie	Brak adnotacji Naczelnika WUKPPIW
	Konieczna	Korzystna	Zbędna	Niepożądana	Całości	Części		
1951	48	3	0	0	6	50	1	6
1952	35	5	0	1	5	87	0	51
1953	18	5	0	0	9	65	8	59
1954	24	9	2	0	2	41	1	8
1955	6	0	0	0	1	13	1	9
1956	4	1	0	0	1	3	0	0

Obliczenia własne autora.

Źródło: AP Olsztyn sygn. 613/5. WUKPPIW. Ingerencje Prasowe 8 VII 1951 – 22 XII 1951, k.3-28, 30, 31, 34-58; sygn. 613/6 WUKPPIW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1952, k.1-91, 97, 102; sygn.613/7. WUKPPIW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1953, k.1-81; sygn. 613/8. WUKPPIW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1954, k.1-25, 28, 30-34, 36-37, 40-42, 44-46, 51-52, 57-59; sygn. 613/9 WUKPPIW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1955, k.1-16; sygn. 613/10. WUKPPIW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1956, k. 13-14, 17-18, 20.

Jeżeli zaś chodzi o zakres ingerencji to, jak wynika z powyższej tabeli, cenzorzy z reguły kwestionowali li tylko części danego materiału prasowego. Głównie były to pojedyncze słowa czy też zdania. Niekiedy też owi „strażnicy ciemności i kłamstwa” usuwali cytaty z dzieł klasyków marksizmu-leninizmu, które mogłyby wzbudzić „niepożądane emocje” bądź komentarze ze strony czytelników gazety. Cenzorzy nie tylko dokonywali skreśleń, ale zalecali – w trybie „życziwej sugestii (tj. kategorycznego żądania) – także przeredagowywania poszczególnych fragmentów artykułów, poszczególnych zdań czy też danych sformułowań. Zdarzały się też przypadki wcale niesporadyczne „sugerowania” zamiany tytułu artykułu.

Zakres tematyczny ingerencji cenzorskich był bardzo szeroki od problematyki polityki zagranicznej, polityki wewnętrznej poprzez sprawy życia społecznego, gospodarczego, kulturalnego, aż po życie codzienne. Cenzorzy każdorazowo np. kwestionowali w materiałach prasowych nawet zamieszczanych jako inseraty drobne płatne numery poszczególnych jednostek wojskowych, miejsc dyslokacji tychże, krytykę urzędów i urzędników administracji różnych szczebli, ujawnienia informacji o istotnym znaczeniu dla gospodarki narodowej (miejsc wydobywania i rafinacji ropy naftowej). Cenzura była także „uczulona” na wszelkiego typu „konteksty”, „podteksty”, „ujęcia stylistyczne”, czy też „zestawienia”³¹.

Liczbę i zakres tematyczny ingerencji prasowych w „Głosie Olsztyńskim” obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 2. Tematyka ingerencji prasowych „Głosu Olsztyńskiego” w latach 1951-1956

Rok	Polityczna krajowa	Polityczna zagraniczna	Gospodarcza	Wojskowa	Tajemnica państwowa	Tajemnica wojskowa	Historyczna	Sportowa	Inna
1951	16	4	19	9	0	3	1	2	2
1952	66	9	1	8	1	6	1	1	0
1953	51	17	0	11	0	1	0	1	0
1954	28	12	0	3	0	0	0	0	0
1955	7	7	0	1	0	0	0	0	0
1956	1	0	0	4	0	0	0	0	0

Obliczenia własne autora

Źródło: AP Olsztyn sygn. 613/5. WUKPPiW. Ingerencje prasowe 8 VII 1951 – 22 XII 1951, k.3-28, 30, 31, 34- 58; sygn. 613/6 WUKPPiW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1952, k.1-91, 97, 102; sygn. 613/7. WUKPPiW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1953, k.1-81; sygn. 613/8. WUKPPiW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1954, k.1-25, 28, 30-34, 36-37, 40-42, 44-46, 51-52, 57-59; sygn. 613/9 WUKPPiW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1955, k.1-16; sygn. 613/10. WUKPPiW w Olsztynie. Ingerencje prasowe 1956, k. 13-14, 17-18, 20.

Jak trudna w tych latach była praca redaktorska w „Głosie Olsztyńskim” może świadczyć fakt, iż zwykle błędy korektorskie cenzorzy tratali jako poważną i groźną dywersję ideologiczną³².

³¹ Zob. Sprawozdania z kontroli prewencyjnej „Głosu Olsztyńskiego” - APO, sygn. 613/5. WUKPPiW. Ingerencje prasowe 8 VII 1951 – 22 XII 1951, k. 5, 6, 21, 26, 49 i n.

³² W jednej z notatek WUKPPiW w Olsztynie przedstawił niektóre z nich: „Dywersyjne błędy korektorskie:

nr 1 – „Niech uczą młodzież tak by zrozumiała i pokochała ideę podstępu” [powinno być postępu]

nr 5 – „NKD” zamiast „NRD”

nr 7 – „Hieny spekulancie przed sądem „Malorolni chłopci pomagają w wykonaniu nadużyć” zamiast „wykrywaniu”

nr 10 – „Przytlaczająca większość ludności krajów Azji – ponad milion jej mieszkańców zamiast miliard”

Nadzór partyjny nad „Głosem Olsztyńskim” w latach 1951-1956

W ocenach okresowych WUKPPiW przesyłanych do Wydziału Propagandy i Agitacji KW PZPR wskazywał przede wszystkim, na to czy poszczególne artykuły należycie wypełniają treścią zadania, które partia nakładała na prasę. W licznych opracowaniach wskazywano, że „Głos Olsztyński” ma charakter raczej informatora niż gazety opiniotwórczej. Materiały są redagowane schematycznie, jednostronnie, brak natomiast różnorodności tematycznej. Podkreślano przewagę materiałów gospodarczych o charakterze produkcyjnym niż z zakresu kultury czy życia codziennego. Zarzucano redakcji dziennika asekuranctwo, pomijanie ważnych spraw politycznych, brak zajmowania jasnego stanowiska w sprawach interesujących mieszkańców Warmii i Mazur. W ocenie Zofii Piórkowskiej w maju 1955 r. redakcja „Głosu Olsztyńskiego” nadal redaguje dziennik w „starym stylu”. W jej ocenie „gazeta zawsze jeszcze tchnie nudą. Brak jest świeżych interesujących czytelnika argumentów. Jak również opracowanie artystyczne artykułu jest niezadawalające”³³. Oceny i informacje WUKPPiW w Olsztynie były wykorzystywane przez Wydział Propagandy do formułowania bieżących zaleceń redakcji gazety, co do pożądanej tematyki i problematyki zamieszczanej na łamach dziennika wojewódzkiej instancji partyjnej.

W świetle zachowanych dokumentów można stwierdzić, nie popełniając przy tym istotniejszego błędu, iż działania nadzoru partyjnego nad „Głosem Olsztyńskim” w latach 1951-1956 obejmowały wszelkie aspekty związane z wydaniem i redagowaniem dziennika, który był przecież organem olsztyńskiej wojewódzkiej instancji partyjnej. Szczególnie wnikliwie przypatrywano się kadrom dziennikarskim pod względem przygotowania fachowego, jak i wierności linii partii (brak odstępstw ideologicznych, politycznych itp.). Stąd redakcja „Głosu Olsztyńskiego” unikała wszelkiego typu inicjatyw zmierzających do uatrakcyjnienia treści dziennika. Dziennik od początku był więc schematycznie redagowany, przeważały materiały agencyjne, a teksty własne były przepojone walką o „jaśniejszą” i „wspanialszą” przyszłość, niż rzetelnym informowaniem o tym co działo się w każdym dniu codziennym w miastach i wsiach

Nr 24 – „Imperialiści dążą do rewizji sraktatu pokojowego z Włochami”. [zamiast „traktatu”]

Nr 26 – „Ukaranie się krótkiego kursu WKP(b)” [zamiast (ukazanie)]

Nr 27 – „Pebinie zamiast w Pekinie”

Nr 29 – „Wszystkie wydatki związane z utrzymaniem bez amerykańskich...” [zamiast baz]

Nr 32 – „...w całych Niemczech walczą alkywnie...” [zamiast aktywnie]

Nr 33 – „Imperialiści nie będą mogli teraz wymuszać uległość na naradach, które wiedzą...” [zamiast narodach]

Nr 35 – „Początkowo Sowchoz zbierał 30-40 kw. kapusty z h., obecnie osiąga 5.880kw., zamiast 58,8 kw.” – Notatka WUKPPiW bez daty i podpisu. AP Olsztyn sygn. 613/5 WUKPPiW w Olsztynie. Ingerencje cenzorskie 8.VII-22. XII.1951, k.33.

³³ Ocena „Głosu Olsztyńskiego” przez Wojewódzki Urząd Kontroli Publikacji, Prasy i Widowisk w Olsztynie. AP w Olsztynie, sygn. 2036. Komitet Wojewódzki. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. „Głos Olsztyński”; por. także Ocena „Głosu Olsztyńskiego” dokonana przez WUKPPiW w Olsztynie za okres od 25 do 30 kwietnia 1955 r. – AP w Olsztynie, sygn. 2036. Komitet Wojewódzki. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. „Głos Olsztyński”; Ocena „Głosu Olsztyńskiego” dokonana przez WUKPPiW w Olsztynie za okres od 16 do 22 maja 1955 r. – AP w Olsztynie, sygn. 2036. Komitet Wojewódzki. Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu. „Głos Olsztyński”.

Warmii i Mazur. Toteż nie należy się dziwić, że wypracowany mechanizm nadzoru partyjnego nad dziennikiem wojewódzkiej organizacji partyjnej mimo wielu zmian w łonie samej partii jakie zaszły po roku 1956 nie uległ w swojej istocie jakimkolwiek przemianom. Zmieniły się li tylko środki i metody tego nadzoru. Po roku 1956 były one bardziej tylko finezyjne i zakamuflowane. W rzeczywistości KW PZPR i pracownicy WUKPPiW pozostawali nadal cichym, ale jakże ważnym, żeby nie powiedzieć najważniejszym, „redaktorem” gazety. Większość czytelników i ludzi kupujących w kioskach „Ruch-u” „Głos Olsztyński”, a po roku 1970 „Gazetę Olsztyńską”, wiedziała doskonale, iż jej zawartość merytoryczna nie zależała tylko od woli zespołu redakcyjnego i jego redaktora naczelnego, ale przede wszystkim od zdania, opinii czy też sugestii olsztyńskich cenzorów oraz „towarzyszy z olsztyńskiego Białego Domu”.